ASIANTUNTIJALAUSUNTO
28.1.2019

Eduskunnan sivistysvaliokunta

VNS 6/2018 vp Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta

Urheiluopistojen Yhdistys antoi huhtikuussa lausuntonsa liikuntapoliittisen selonteon valmisteluprosessin pohjaksi. Urheiluopistoverkosto on tyytyväinen siihen, miten valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten koulutusosaaminen tunnistettiin selonteossa laaja-alaisesti eri koulutustasot huomioiden: ammatillinen koulutus (perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot), vapaan sivistystyön koulutuksena toteutettava liikunnan kansalaistoiminta ja huippu-urheilun polun eri vaiheissa toteutuva valmennuskeskustoiminta, seura- ja lajiliittoyhteistyö sekä urheiluakatemiatoiminta.

Urheiluopistoverkosto nosti esiin lausunnossaan viisi kohtaa, jota selonteossa käsiteltiin seuraavasti:

1. **Liikunta saavutettavaksi kaikille**
   Liikunnan arvopäämäärien määrittely: Selonteossa on erinomaisen hyvin huomioitu urheiluopistoverkoston toive liikunnan, urheilun ja terveyttä edistävän liikunnan asemoinnista ja käsitteellistämisestä osana suomalaista liikuntapolitiikkaa. Liikunnan itsearvoinen positiivinen merkitys, yksilön vapaus ja itsemääräämisoikeus hyvästä elämästä on tunnistettu. Liikunta, liikkuminen ja yksilöiden toimintakykyisyys halutaan luontevaksi osaksi ihmisten arkea omassa toimintaympäristössä.

2. **Liikkumattomuuden ratkaiseminen:**
   Poikkihallinnollinen yhteistyö: Selonteossa tuodaan selkeästi esille tarve poikkihallinnolliselle yhteistyölle valtiohallinnon sisällä. Uusien liikuntapolitiikan koordinaatioelinten ja niiden laatimien politiikkaohjelmien perustamisessa on huolehdittava riittävän tarkat eri toimijoiden tehtävien määritykset: tavoite - toimenpide - arviointi -tasolla. Liikkumattomuuden ongelmaa ei ratkaise ainoastaan OKM, vaan tarvitaan eri ministeriöiden yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.

   Liikuntaneuvonta: Selonteossa on hyvin laaja-alaisesti tunnistettu tarve liikuntaneuvonnan palveluketjun määrittämiselle ja lisäämiselle monella tasolla: eri ikäryhmät huomioiden kuntien tuottamissa terveyden ja hyvinvoinnin sekä työterveyshuollon ja liikunnan elämäntapaohjauksen palveluissa. Liikuntaneuvonnan lisäämisestä hyötyvät eivät ainoastaan vähän liikkuvat ja monisairaat, vaan myös väestörakenteen muu ”iso massa”, jotka jo lyhyellä konsultoinnilla pystyisivät itseohjautuvasti nostamaan aktiivisuustasoaan huomattavasti. Liikuntaneuvonnan palveluketjun laajentamisella saadaan merkittäviä terveyshyötyjä koko väestön tasolla.

   Liikunnan koulutuskeskukset kouluttavat yhteiskuntaamme liikunnanohjauksen peruskoulutuksesta valmistuvia liikuntaneuvojia sekä liikunnan ammattitutkinnolta (liikunnanohjaaja at) valmistuvia työelämäosaajia. Verkostollamme on resursseja vastata yhteiskuntamme kasvavaan kysyntään osaavista liikunta-alan ammattilaisista.

3. **Kohdennetun liikuntaosaamisen kehittäminen:**
   Selonteossa on tunnistettu urheiluopistojen laaja-alainen koulutusosaaminen. Verkosto vastaa liikuntaosaamisen tuottamisesta niin liikunnan perustehtäviin kuin vaativiin valmentaja- ja asiantuntijatehtäviin huippu-urheilussa.

Selonteossa tuodaan esille, että koulutustarjontaa tulee arvioida ja kehittää siitä näkökulmasta, miten se pystyy järjestämään erilaisia lyhytkursseja omatoimisen liikunnan edistämiseen. Verkostomme on yhteistyöhaluinen arvioinnin toteuttamiselle ja koulutustarjonnan kehittämiselle nojaten urheiluopistoverkostostrategiaan.

Liikunnan digipedagoginen osaaminen: Urheiluopistoverkostot ovat kehittämässä verkoston opetushenkilöstön verkkopedagogista ja digitaalisten työvälineiden käyttöön liittyvää osaamista sekä tuottavat itseohjautuvaan opiskeluun soveltuvia liikunta-alan verkko-opintosisältöjä. Liikuntaosaamisesta tulee näin ollen liikuteltavaa ja jaettavaa. Selonteossa korostetaan liikunnan lisäämistä eri alojen koulutusohjelmiin. Urheiluopistojen digipedagoginen osaaminen luo uudenlaisia mahdollisuuksia koulutusyhteistyöhön esimerkiksi selonteossa esitettyjen alojen kanssa: sosiaali- ja terveysala, varhaiskasvatus ja opetusala. Liikunta kuuluu kaikille ja liikuntaosaamista tulee jakaa ja sisällyttää eri alojen koulutusohjelmiin.

4. **Tiedolla johtamisen kulttuurin synnyttäminen:**
   Selonteon kantavana teemana on tiedolla johtamisen kulttuurin synnyttäminen ja poikkihallinnollisen yhteistyön lisääminen. Esitetty toimintatapa on siirtyminen tiedon tuottamisesta tiedon saatavuuteen oikeassa ja helposti käytettävässä muodossa. Urheiluopistojen Yhdistys toivoo lähetetyn lausuntonsa mukaisesti tämän toimintatavan edistävän valtiohallinnon läpinäkyvyyttä, ennakoitavuutta, rahoituksen pitäjänteisyyttä ja liikunnan yhteiskunnallisen aseman vahvistamista. Viestinnässä on lisäksi kiinnitettävä huomiota liikuntabudjetilla aikaan saatujen liikunta- ja terveysvaikutusten esiintuomiselle.

5. **Painopisteeksi lasten ja nuorten arjen liikunnallistaminen:**
   Lausunnossamme esitettiin lasten ja nuorten arjen liikunnallistamisen nostamista liikuntapoliittisten linjausten painopisteeksi. Lisäksi esitimme kattavan toimenpidelistan, joista suurin osa on löydettävissä selonteon toimenpide-ehdotuksina.

   Liikuntapedagoginen osaaminen: Haluaisimme erityisesti kiinnittää huomiota liikuntapedagogiseen suunnitteluun osana varhaiskasvatuksen toimenpiteitä. Urheiluopistoverkoston liikuntapedagoginen osaaminen on hyödynnettävissä varhaiskasvatuksen liikunnallistamisen selonteossa esitettyjen toimenpiteiden jatkosuunnittelussa. Resurssipotentiaalimme on yhteiskunnan käytettävissä.

Huippu-urheilu

Liikunnan koulutuskeskukset vastaavat Suomessa järjestettävästä ammatillisesta valmentajakoulutuksesta. Selonteossa muistutetaan laadukkaan valmentajakoulutuksen tärkeydestä. Valmentajakoulutuksen roolinjakoa on entisestään selkeytettävä yhteistyössä Suomen Olympiakomitean, lajiliittojen ja seurojen kokonaisuutta. Valmentajakoulutus on mukana urheiluopistojen koko ammatillisen koulutuksen kattavassa laadunhallintatyössä.

Selonteossa todetaan seuraavaa: *”tukea on suunnattava lisää erityisesti ruohonjuuritasolle eli suoraan urheilijoille sekä kansainvälisesti kilpailukykyisten toimintaympäristöjen kehittämiseen (mm. urheiluakatemiat ja valmennuskeskukset).”* Verkostomme valmennuskeskukset ovat useiden vuosien aikana kehittäneet huippuolosuhteita urheilijoiden erilasiin lajitarpeisiin kansainväliseen menestyksen mahdollistamiseksi. Valmennuskeskuksilla ja urheiluakatemioilla on merkittävä rooli urheilijoiden kaksoisuran, valmennuksen asiantuntijuuden sekä huippu-urheilun kehittämisessä (testaus, tutkimuskumppanuus ja kv-verkostot) koko urheilijan polun vaiheissa. Esitetty lisätuki akatemioille ja valmennuskeskuksille on erityisen tärkeää edellä mainitun kokonaisuuden kehittämiselle.

Urheiluopistojen Yhdistys ry.
Nina Luukkainen, pääsihteeri
nina.luukkainen@urheiluopistot.fi